

Tillämpning

Kommun,
offentlighet
och
sekretess

Kommunen

Kommunen är en demokratiskt styrd organisation som leds av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

Huvudansvaret för den kommunala verksamheten ligger hos de förtroendevalda politikerna.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige (KF) är kommunens högsta beslutande instans och kan liknas vid riksdagen på nationell nivå. Fullmäktige tar fram målen för vad som ska åstadkommas inom verksamheterna och beslutar i budgeten hur mycket pengar som får användas till detta.

Det är till kommunfullmäktige vi väljer ledamöter vid kommunvalen vart fjärde år. Kommunfullmäktige har 51 ledamöter.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen (KS) fungerar som kommunens regering. De utses av fullmäktige och de ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Det innebär att de har ett övergripande ansvar för kommunens utveckling.

Nämnder

En nämnd är ett politiskt tillsatt organ som tar ansvar för sin verksamhet utifrån de mål och de resurser som fullmäktige beslutat om.

Nämndernas huvuduppgift är att styra och besluta i frågor som rör deras förvaltning.

De ska följa de lagar och föreskrifter som gäller för respektive verksamhet.

Arbetsutskott

Ett arbetsutskott (AU) är ett politiskt sammansatt organ inom en nämnd. Nämnden väljer utskott bland ledamöter och ersättare i nämnden.

Arbetsutskotten har oftast till uppgift att både bereda nämndens ärenden och efter delegering besluta i vissa typer av ärenden.

Förvaltningar

Förvaltningar styrs av nämnder och har till uppgift att bereda och verkställa de politiska besluten. Exempel på förvaltningsområden är tekniska förvaltningen och omsorgsförvaltningen.

Till skillnad från nämnderna är det tjänstemän som jobbar på förvaltningarna, inte förtroendevalda.

Offentlighetsprincipen

Offentlighetsprincipen (SFS 1949:105, 2 kap.) ingår i Tryckfrihetsförordningen, som är en av fyra grundlagar i Sverige.

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten och massmedierna - tidningar, radio och TV - ska ha insyn i statens och kommunernas verksamhet.

Myndigheternas verksamhet ska så långt som möjligt ske i öppna former. Ett uttryck för offentlighetsprincipen är principen om handlingsoffentlighet. För att garantera insyn i riksdagens, regeringens och myndigheternas arbete har principen om handlingars offentlighet skrivits in i Tryckfrihetsförordningen.

Offentlighetsprincipen innebär att:

- ▶ Vem som helst får läsa myndigheternas allmänna handlingar, vanligtvis utan att behöva tala om varför eller vem man är (handlingsoffentlighet).
- ▶ Tjänstemän och andra som arbetar i staten eller kommunerna har rätt att berätta vad de vet för utomstående (yttrandefrihet för tjänstemän m.fl.).
- ▶ Tjänstemän har speciella möjligheter att lämna uppgifter till massmedia (meddelarfrihet för tjänstemän m.fl.).
- ▶ Domstolsförhandlingar är offentliga, liksom Kommunfullmäktiges sammanträden.

Allmän handling

En handling innehåller information av något slag. Text, bild, e-post eller information lagrad på annat sätt, till exempel i en dator är en handling.

- ▶ En handling är allmän om den förvaras på en myndighet och har inkommit till myndigheten eller upprättats där.
- ▶ Allmänna handlingar ska enligt grundregeln vara offentliga och tillgängliga för alla att läsa.
- ▶ Minnesanteckningar, arbetsmaterial och utkast till beslut betraktas normalt inte som allmänna handlingar.

Undantag

Det finns få undantag vad gäller handlingsoffentlighet. Allmänna handlingar får bara hållas hemliga då de gäller:

- ▶ Rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation.
- ▶ Rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik.
- ▶ Myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn.
- ▶ Intresset att förebygga eller beivra brott.
- ▶ Det allmännas ekonomiska intresse.
- ▶ Skyddet för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden.
- ▶ Intresset att bevara djur- eller växtart.

Offentlighet och sekretess

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) innehåller bestämmelser om hur myndigheter ska hantera allmänna handlingar. Lagen reglerar hur sekretessfrågor ska hanteras och anger områden där undantag från offentlighet kan medges.

I kommunal verksamhet är sekretessen oftast en fråga om att skydda den enskildes personliga förhållanden, exempelvis inom socialtjänst och utbildningsverksamhet.

Meddelarfrihet

Meddelarfrihet innebär att myndigheters tjänstemän normalt får lämna hemliga uppgifter, men inte hemliga handlingar, till journalister. Meddelandet ska vara avsett för publicering eller som underlag för kommande publicering.

Det förutsätter emellertid att utlämnandet inte strider mot Offentlighets- och sekretesslagen §21:7, vilket innebär att sekretess gäller för personuppgift om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen (1998:204).

Genom offentlighetsprincipen och meddelarfriheten kan korruption och oegentligheter hos myndigheter motverkas.

Den som är anställd i allmän tjänst har därmed rätten att fritt uttala sig om förhållanden på sin arbetsplats som han/hon anser ska komma till allmänhetens kännedom.

Meddelarfrihet gäller däremot inte för uppgifter om grova brott mot rikets säkerhet. Den tillåter att man kritiserar men inte saboterar myndigheters verksamhet. Meddelarfriheten och dess begränsningar finns i Tryckfrihetsförordningen §1:1 och §7:3.

Efterforskningsförbud

Enligt Tryckfrihetsförordningen 3:4 får myndigheter inte forska efter meddelare. Det innebär att de exempelvis inte får göra förfrågningar eller efterforskningar för att ta reda på vem som lämnat information till pressen, om denne inte framträtt öppet.

De får heller inte ingripa mot den som informerat pressen genom vare sig disciplinära åtgärder eller tillrättavisningar. Undersökning av e-post, faxar och telefoner är med hänsyn till det grundlagsfästa efterforskningsförbudet otillåtet och utgör ett brott om den används av arbetsgivaren för att ta reda på vem som är meddelare.

Journalisterna får heller inte avslöja sina källor oavsett vem som frågar efter dem.

Läs mer om grundlagarna

Grundlagarna innehåller reglerna för Sveriges statskick eller enkelt sagt samhällets spelregler. Grundlagarna har därför en speciell ställning i samhället.

Grundlagarna står över alla andra lagar och med det menas att innehållet i våra övriga lagar aldrig får strida mot vad som står i grundlagarna.

Sverige har fyra grundlagar: regeringsformen (1974:152), successionsordningen (1810:0926), tryckfrihetsförordningen (1949:105) och yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469).

Samtliga lagtexter finns i sin helhet i Lagboken och på internet på adressen www.notisum.se.

Policys och tillämpningar

Inom Hudiksvalls kommun finns policydokument som är antagna av kommunfullmäktige. Till varje policy finns tillämpningar.

*Senaste versionen finns alltid på hint.hudiksvall.se
Tryck december 2009.*

Hudiksvalls
kommun